

Oslo, 15. oktober 2018

UTTALELSE FRA LO-SEKRETARIATET OM STATSBUDDSJETTET FOR 2019

Et budsjett med fortsatt skattelette for eiere uten satsing på vekstfremmende politikk

Etter mange år med svak vekst og fallende yrkesdeltakelse går det nå bedre i norsk økonomi. Oppgangen er imidlertid moderat, og bare så vidt over normal vekst. Fallet i ledigheten har stoppet opp. Det er fare for at arbeidsledigheten henger seg fast på et alt for høyt nivå. Regjeringens prognoser viser at det vil være over 100 000 ledige til neste år. Da blir det feil å kutte i tiltak som kan få flere i jobb.

Vi har mye å ta igjen og trenger nå flere år med vedvarende vekst over normalen for å gjenopprette sysselsettingen til nivåer som kan opprettholde velferdsstaten på lengre sikt.

Etter mange år med høy oljepengebruk, som nå er på 17 pst av det samlede budsjettet, er det riktig å nedjustere økningen i oljepengebruken, slik regjeringen foreslår. Årene med store påfyll fra fondet kan være forbi, og det er derfor desto viktigere å styrke vekstevnen i fastlandsøkonomien. LO og partene i arbeidslivet har bidratt til det gjennom tariffoppgjørene. Regjeringen burde avstått fra å prioritere tiltak som ikke øker vekstevnen, som lavere skatt til eiere av aksjer og ytterligere redusert selskapskatt.

Skattekuttene går nok en gang til de som har mest fra før. Regjeringen foreslår 1200 kroner til de som tjener over 1 million kroner, mens vanlige folk får 300 – 400 kroner. Det foreslås 3,4 milliarder kroner i redusert skattesats og aksjerabatt til eiere. Skattesatsen på selskaps- og personskatt reduseres til 22 prosent, men skatt på personer økes slik at skatteletten for folk flest blir minimal. Samtidig gis det for lite til fordeling og velferd for de som trenger det mest. LO etterlyser en mer målrettet innsats for utjevning.

Regjeringens raushet omfatter ikke pendlerne. Den foreslår redusert fradrag ved at det innføres en øvre beløpsgrense i reisefradraget på 97 000 kroner for arbeidsreiser og besøksreiser innenfor og utenfor EØS. Samtidig øker utgifter som bompenger og andre reisekostnader. Denne innstramningen betyr lite for provenyet og bør frafalles.

Deler av skattelettene finansieres av økt skatt på pensjonsforetak. For pensjonskassenes del betyr dette at soliditeten svekkes og kassenes mulighet til å tilføre pensjonistene regulering svekkes ytterligere. Det kommer på toppen av et unødvendig pålegg om at pensjonskasser må følge et rigid solvensregelverk. I stedet for å styrke muligheten til regulering for pensjonistene som har blitt sviktet i mange år, legger regjeringen ytterligere sten til byrden.

LO har støttet en moderat nedtrapping av selskapsskatten fordi Norge etter hvert har blitt liggende over nærliggende land, slik at Norge skal være et attraktivt land å investere i. Nedtrappingen er nå gjennomført. Videre nedtrapping av satsen taper nå ut skattegrunnlaget for staten, og kan få andre land til å svare med ytterligere nedtrapping. Norge må styrke det internasjonale skattesamarbeidet for å unngå et slikt ras mot bunnen. Det utfordrer skattegrunnlaget og den finansielle bærekraften for velferdsstaten.

Skattelette til eierne har ikke økt investeringene og heller ikke bidratt til økt vekst. Økte overskudd etter skatt hopper seg opp som eierinntekter og økte formuer uten å reinvesteres i produktiv næringsvirksomhet og nye arbeidsplasser. I stedet investeres det i eiendom og verdipapirer, noe som blåser opp finansielle bobler og øker vanlige folks gjeld i en periode med økt rente. Økte forskjeller reduserer etterspørselen og svekker derfor insentivene til å investere i produktiv næringsvirksomhet. Handlingsrommet må nå brukes til å styrke etterspørselen mest mulig gjennom å styrke offentlige investeringer, velferdstilbudet og kommuneøkonomien, samt styrket kompetanseinvesteringer i arbeidskraften vår. Skattelettene går på bekostning av slike satsinger.

Regjeringen viderefører fradraget for fagforeningskontingent uten å lønnsjustere. Å arbeide for økt organisasjonsgrad er kanskje det viktigste vi kan gjøre for et seriøst arbeidsliv. Likevel ser vi at fagforeningsfradraget har stått stille siden 2013. Det betyr at det har tapt seg godt over 10 prosent i verdi. Regjeringen snakker varmt om betydningen av organisert arbeidsliv, men undergraver det gjennom skattepolitikken.

LO har etterlyst en **bred satsing på kompetanse** for å få økt aktivitet på kort sikt og samtidig legge grunnlaget for full sysselsetting framover. NAVs oppfølging av brukerne må styrkes, med flere og bedre arbeidsmarkedstiltak. Det må bli mer bruk av opplærings- og utdanningstiltak, med vridning mot videregående opplæring, og med særlig vekt på yrkesfag. Regjeringen følger opp en del av LOs forslag til enkelttiltak, men er samlet sett for svak.

Regjeringen foreslår å redusere maksimal periode med fritak fra lønnsplikt under permittering fra 49 til 26 uker. Samtidig faller den såkalte

arbeidsgiverperiode II bort, der arbeidsgiver har fem dager lønnsplikt etter 30 uker.

En arbeidsgruppe med representanter fra partene i arbeidslivet startet i 2017 et arbeid med å vurdere ulike modeller for arbeidsgiverbetaling under permittering og om arbeidsgiverbetalingen skal variere med konjunktorene. Arbeidsgruppen skal slutføre sitt arbeid i løpet av 2018. LO beklager at **permitteringsendringen** kommer uten at det er konferert med LO på forhånd, og på tross av at arbeidsgruppen jobber med nettopp endringer i permitteringsregelverket. Det vil komme permitteringer neste år, blant annet innenfor oljesektoren, i en periode før behovet for arbeidskraft i sektoren tar seg opp igjen. I forrige runde tok det altfor lang tid før man fikk det nødvendige regelverket for permitteringer på plass. Vi ber derfor om at regjeringen avventer utvalgets arbeid, og eventuelt komme tilbake til saken i revidert.

Kampen mot **sosial dumping og arbeidslivskriminalitet** blir enda viktigere i oppgangstider. Lykkes vi, vil det styrke muligheten for å få grupper som sliter inn på arbeidsmarkedet. Dessverre ser vi at det heller ikke i år satses nok på dette området. 20 mill. til a-krimsentrene kompensere ikke for ostehøvelkutt gjennom flere år som følge av ABE-reformen.

Regjeringen foreslår å åpne for at **Kiel-fergene** i Color Line kan registrere seg i Norsk internasjonalt skipsregister. I regjeringens redegjørelse framgår det at Color Line med dagens registrering i NOR (Norsk ordinært register) har konkurransedyktige vilkår med utenlandske ordninger. I redegjørelsen fra Næringsdepartementet er ikke den positive utviklingen i Color Lines lønnsomhet berørt. Color line har i dag gode rammevilkår og store overskudd. Regjeringens forslag åpner for sosial dumping på ferger som regelmessig anløper norsk havn. Det bekymrer en samlet nordisk fagbevegelse. Det legger til rette for en akselerert sosial dumping i de nordiske farvann.

Gjennom de såkalte **avbyråkratiserings- og effektivitetskuttene** svekkes etatene som skal arbeide med å få sakene i mål. NAV får et kutt på hele 57 millioner kroner, også Skatteetaten får reelle kutt. Den forsiktige økningen til Arbeidstilsynet veier ikke opp for de siste års kutt. Tilsynet er fremdeles underfinansiert sett opp mot behovet for tilsyn i arbeidslivet sett under ett. LO er bekymret for samfunnssikkerheten og Stortinget må sørge for at politiet, domstolene, fengslene og friomsorgen får de ressursene som trengs for å behandle alle anmeldte saker på en forsvarlig måte.

Når vi vet at de siden 2015 har fått fem nye allmenngjøringsvedtak å håndheve, i tillegg til flere bransjeprogrammer, burde vi sett en mye kraftigere styrking av budsjettene deres. Stortinget har også bedt regjeringen om å sørge for at

Arbeidstilsynet følger opp de nye reglene for innleie fra bemanningsselskap, som trer i kraft neste år. Det vil kreve tilsyn og sanksjoner, noe som igjen vil kreve økte ressurser.

Sykdom og skader i muskel- og skjelettapparatet er viktig årsak til sykefravær og uførepensjonering fra arbeidslivet. Det er derfor behov for å styrke utdanningen av muskel- og skjelettbehandlere og tiltak for mer forskning på muskel- og skjelettområdet.

LO er bekymret for **kommuneøkonomien**. Budsjettforslaget til Regjeringen legger opp til en økning i kommunenes frie inntekter som anslås til 2,6 milliarder kroner. En stor del av veksten i frie inntekter må dekke opp merutgiftene for at kommunesektoren kan opprettholde tjenestetilbudet som følge av den demografiske utviklingen og økte pensjonskostnader. Regjeringen beregner derfor et samlet økt handlingsrom på 900 millioner kroner.

Det legges imidlertid føringer på hva handlingsrommet kan brukes til. Økningen i kommunenes frie inntekter i 2019 er ment å gi rom for satsinger på 200 mill. kroner til opptrappingsplanen på rusfeltet, 200 mill. kroner til tidlig innsats i skolen og 100 mill. kroner til opptrappingsplanen for habilitering og rehabilitering. I tillegg foreslås en økning med 100 mill. kroner til opprusting og fornying av fylkesveinettet innenfor rammen av fylkeskommunenes frie inntekter.

En ytterligere styrking av tjenestene i kommune-Norge i 2019 må finansieres av et netto handlingsrom på 300 millioner kroner. Når det tas hensyn til at bemanningsnormene i barnehagene er underfinansiert og andre forhold er det knapt noe igjen av kommunenes handlingsrom. Resultatet er at forslaget til statsbudsjett for 2019 vil gi strammere tider for mange kommuner.

Kommunene er den største sysselsettingssektoren og er de som leverer nødvendige tjenester til innbyggerne. Da må kommuneøkonomien styrkes.

Regjeringen har ikke tatt signalene om konsekvensene i forbindelse med handelslekkasjen og den økende netthandelen på alvor. **350-kronersgrensen** på netthandel tar en stadig større andel av omsetningen til norsk handelsnæring, og mat- og drikkevareindustrien. Merverdiavgiftsfritaket som gis på importerte varer på forsendelser under 350 kr. må fjernes. Den gir tap av arbeidsplasser og proveny.

Avgiftsøkningen på **sjokolade- og sukkervarer** som ble innført 01. januar 2018 har gitt sterk økning i grense- og netthandel. LO mener reversering av avgiftsøkningen fra 2018 på sjokolade er et steg i riktig retning, men avgiften for

alkoholfrie drikkevarer burde settes tilbake til 2017-nivå siden det ikke foreligger noen faglige argumenter for denne drastiske endringen. Dessuten er indeksregulering uheldig i det våre naboland har avgiftsregime som gir stadig større avgiftsgap i forhold til det norske nivået og fører til økt grensehandel. Det er nødvendig med en samlet gjennomgang av særavgiftene på sjokolade- og sukkervarer.